

ΠΡΟΑΓΩΓΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ Γ' ΤΑΞΗΣ
ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΕΝΙΑΙΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΔΕΥΤΕΡΑ 17 ΜΑΪΟΥ 2004
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ:
ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΘΕΜΑΤΩΝ:

ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ ΑΝΤΙΓΟΝΗ

Κείμενο από το πρωτότυπο (στίχοι 473-490)

A.

Αυτή τότε ήξερε πολύ καλά να αυθαδιαζει, όταν παραβίαζε τους νόμους που ισχύουν. Και αυτή η παρανομία που έχει διαπράξει είναι η δεύτερη, γι' αυτά να υπερηφανεύεται και να χλευάζει. Αλήθεια τώρα εγώ δεν είμαι άντρας, αυτή είναι αν θα εξακολουθεί η νίκη αυτή να μένει χωρίς τιμωρία. Αλλά ας είναι κόρη της αδερφής μου και ας είναι ο πλησιέστερος συγγενής που προστατεύει ο Έρκειος Δίας αυτή και η αδερφή της δε θα γλιτώσουν τον θάνατο τον πιο κακό.

B1.

Η τυπική απάντηση του Κρέοντα στο χορό δηλώνει πως πραγματικός αποδέκτης των μεταφορικών απειλών του είναι η Αντιγόνη, που η απροκάλυπτη ομολογία της έχει πληγώσει τον ανδρισμό του και έχει εξευτελίσει τη βασιλική του ιδιότητα. Χρησιμοποιεί λοιπόν δύο παρομοιώσεις (473-476) και (477-478), για να δηλώσει πως η υπερβολική υπερηφάνεια και το υπέρμετρο υψηλό φρόνημα είναι αρνητικές ιδιότητες. Τα επιχειρήματά του ολοκληρώνονται με τον στίχο 479, όπου ο Κρέοντας, υποστηρίζοντας πως η Αντιγόνη ως δούλη δεν πρέπει να μεγαλοφρονεί, υποδηλώνει το τυραννικό του ήθος αλλά και την άστοργη περιφρόνησή του για μια βασιλοκόρη συγγενή του.

B2.

Η φράση αυτή υποδηλώνει τη διάθεση του Κρέοντα να τιμωρήσει την Αντιγόνη, για να αποκαταστήσει την αντρική του τιμή και αξιοπρέπεια. Συγχρόνως, όμως, αποτελεί πολιτιστικό στοιχείο που διαγράφει τις κοινωνικές αντιλήψεις για τη θέση της γυναίκας. Φαίνεται πως η γυναίκα της εποχής ήταν υποχρεωμένη να φροντίζει τα ζητήματα του σπιτιού και ως εκ τούτου έμενε αμέτοχη από τα πολιτικά ζητήματα και τη διαχείριση της εξουσίας, στοιχεία που ανήκουν στην αρμοδιότητα των ανδρών. Βέβαια, δεν πρέπει να παραγνωρίζεται ο ρόλος της γυναίκας, ο οποίος αν και αφανής, ωστόσο συνέβαλε στην εξέλιξη της οικονομίας (νέμω τὰ τοῦ οἴκου: διευθετώ και κατανέμω τις εργασίες και τα αγαθά του οίκου).

B3.

Η απαγορευτική διαταγή του Κρέοντα αποτελεί το πρώτο δυναμικό στοιχείο της δραματικής σύγκρουσης και η αφετηρία της διαπάλης που συντελείται σε όλη τη διάρκεια του έργου. Με τη σκηνική τοποθέτηση του Κρέοντα το πρόσταγμα στέρησης της ταφής του Πολυνείκη αποτελεί πολιτική απόφαση με συντακτικό χαρακτήρα. Ως εκ τούτου κάθε κίνηση προς την αντίθετη κατεύθυνση αποτελεί μέγα παράπτωμα, που χρήζει όχι μόνο αποδοκιμασίας αλλά και τιμωρίας, εξαιτίας του ότι αποτελεί πράξη υβριστική επειδή αντιβαίνει στους ανθρώπινους νόμους. Αγνοεί βέβαια ο Κρέοντας τον παροδικό χαρακτήρα των νόμων του σε σχέση με τη διαχρονικότητα των θεϊκών κανόνων.

B4.

Για την απάντηση της συγκεκριμένης ερώτησης ο υποψήφιος έπρεπε να αξιοποιήσει τα στοιχεία που υπάρχουν στο σχολικό βιβλίο.

Θυμέλη: σελ. 16 «Στο κέντρο της ορχήστρας... ο υποβολέας».

Το κοίλον: σελ. 15 «το κυρίως θέατρον... για τους θεατές» και σελ. 423 «χώρος που κάθονταν οι θεατές.... Διακίνηση».

Λέξη: σελ. 14 «Η λέξη είναι τα εκφραστικά μέσα... ιδέες».

Κομμός: σελ. 14 «Απ' αυτά άλλα έχουν θρηνητικό χαρακτήρα... (κομμοί)».

Έξοδος: σελ. 13 «Η έξοδος είναι το τελευταίο μέρος... του χορού».

B5.

πίπτειν	→	πτωτικός, πτώμα
υπερβαίνουσα	→	βάσιμος, βήμα
δέδρακεν	→	δραματοουργός, δραστήσιος
κράτη	→	κράτος, κράση
βουλεῦσαι	→	βουλευτικός, βούλευμα

B6α.

φρονήματα	→	φρονημάτων,	φρονήμασι
ἵππους	→	ἵππων,	ἵπποις
ὅστις	→	οὗτινος,	ᾧτινι
ὔβρις	→	ὔβρεως,	ὔβρει
άνήρ	→	άνδρός,	άνδρι

B6β.

πίπτειν	→	πίπτομεν
φρονεῖν	→	φρονοῦμεν
ἐστί	→	ἐσμέν
ὑβρίζειν	→	ὑβρίζομεν
ἐπαιτιῶμαι	→	ἐπαιτιώμεθα

Β7.

- Α. ραγέντα → κατηγορηματική μετοχή (9)
Β. δοῦλος → κατηγορούμενο (4)
Γ. ὑβρίζειν → αντικείμενο (6)
Δ. νῦν → επιρρηματικός προσδιορισμός (8)
Ε. κακίστου → επιθετικός προσδιορισμός (10)